

Naš mali avto je še premajhen, da v njem sedeli lahko bi vsi ...
Pa jaz na strehi, pa ti na strehi, pa on na strehi ... naj sedi ...
V Ljubljano, v Ljubljano, v Ljubljano gremo mi

Ohranjeno življenje – neprecenljivo!

Za začetek bom uporabil parafrazo znane reklame: »Povit zadnji odbijač na vašem avtu - 20 EUR; razbita leva prednja luč - 100 EUR; »totalka« - 1500 EUR; ohranjeno življenje – neprecenljivo. Nekaterih stvari se ne da kupiti, zato pazimo, da jih ne izgubimo!«

Skorajda ne mine več dan, da ne bi novinarji poročali o vsaj eni tragični prometni nesreči. Po nekajletnem upadu števila žrtev prometnih nesreč v Sloveniji se letos trend ponovno obrača – na cestah ugaša vse več življenje. Marsikdo se za to ne zmeni, saj je prepričan, da se kaj takega njemu res ne bo nikoli zgodilo. Nis(m)o pa vsi brezbržni. Prav gotovo do te problematike niso brezbržni v Zavodu Varna pot. Gre za civilno, neprofitno, humanitarno, in nepolitična organizacija, ki jo sestavljajo žrtve prometnih nesreč in njihovi sorodniki, strokovnjaki, člani in podporniki, ki pričakujejo in od odgovornih struktur zahtevajo, da zagotovijo varen, strpen in učinkovit cestno-prometni sistem. Zavod Varna pot je pomembna organizacija, saj se ukvarja z ljudmi, ki so na cesti izgubili sorodnika, prijatelja... Hkrati pa se trudijo, da bi bilo takih tragičnih zgodb v prihodnje čim manj. Na njegov pomen kaže tudi struktura strokovnega sveta Zavoda, ki ga sestavljajo večinoma sami ugledni akademiki in drugi strokovnjaki. Da bi o Zavodu Varna pot in o varnosti na slovenskih cestah nasploh zvedeli nekaj več, sem na pogovor povabil predsednika Zavoda Varna pot, gospoda Roberta Štabo

- **Nekateri strokovnjaki pravijo, da prometne nesreče skupaj s samomori in alkoholizmom spadajo med tri najbolj problematične »morilce« v Sloveniji. Se strinjate s to oceno?**

Od leta 1954 do sredine septembra 2007 je na slovenskih cestah umrlo 22.513 ljudi. Od osamosvojitve Republike Slovenije je krvni davek zahteval 5779 življenj, 181.041 ljudi pa se je telesno poškodovalo. Danes vemo, da je več kot tretjina nesreč z najhujšimi posledicami v vzročni povezavi z alkoholom. Koliko žalovanja, trpljenja, bolečine, ran je povzročeni v družinah in posameznikih v prometnih nesrečah, z alkoholizmom in samomori? Zagotovo je čas, ko bi morali odpirati tudi te teme in pričeti s sistemskim odpravljanjem vzrokov.

- **V zadnjem času pogosto poslušamo o (nameravanem) povišanju kazni za prometne prekrške – mislite, da bi višje kazni naredil slovenske ceste bolj varne?**

Kdor meni, da je kazen nepotrebna, je v zmoti in kdor meni, da bo kazen rešila nastalo problematiko ravno tako. Če bi se te reči reševale samo in zgolj z represijo, bi to naredile vse države sveta in imele zavajljivo stanje. Pa očitno temu ni tako. Pa vendar, če se osredotočimo le na represiven del, je najpomembnejše, ne glede na višino kazni, da je ta hiter, jasen,

učinkovit in transparenten. Kaj nam pomaga zagrožena kazen, če pa se njena izvršitev lahko vleče tudi nekaj let?

- **Kolikšen pomen v »čarobni formuli« večje varnosti na naših cestah pripisujete osveščenosti? Kdo bi po Vašem mnenju moral narediti več na tem področju?**

Vizija 0 nam daje lep in celovit odgovor. Družba je odgovorna, da vzpostavi tak sistem, ki v svojem izhodišču išče obliko in način, ki preprečuje nastanek in razvoj situacij, ki pripeljejo do prometne nesreče. Pa naj bo ta formula prinesena v vzgojo in izobraževane, kreiranje in izgradnjo infrastrukturnega omrežja, opremo vozil itd... Lep primer so krožišča, avtomobilske ceste, različni preventivni projekti in izobraževanja, dobri programi avtošol, treningov varne vožnje, opreme na vozilih kot so ABS, ESP...

Odgovor je skrit v nas samih. Rezultati, ki so danes v EU že merljivi pa jasno kažejo na to, kateri segment je bolj ali manj učinkovit. Ta merila je potrebno samo še prenesti v naše okolje.

- **Ljudje na cestah v Sloveniji umirajo praktično vsak dan. Če ne umre nekdo, ki smo ga poznali, nesreča s smrtnim izidom pogosto niti ne pritegne velike pozornosti. Je mogoče, da smo se umiranja na cestah preprosto navadili in se nam krvav asfalt zdi nekaj normalnega?**

Ne nismo se navadili. Površni smo. Te nesreče, menimo, se dogajajo komu drugemu, onemu tam! In hitimo naprej, ne prisluhujemo, se ne želimo zavedati, da se to lahko pripeti še isti trenutek nam. V vseh teh letih žrtve niso-nismo spregovorile. Smo stigmatizirano umaknjene na neko obrobje družbe, same s svojim problemom, ki nastane. Preprosto bi si celo upal trditi, da je to neka tabu tema, ki ljudem ni všečna. Prepričan sem, da je potrebno te vsebine odpreti, odgovorno o njih razpravljati, poiskati vzroke za nastanek in njihovo odpravo. Veste, tu ni kaj novega odkriti. Zakaj mi vozniki, ki kršimo pravila v Sloveniji, tega ne počnemo v Švici, Nizozemskem, Franciji ali kje drugje? Odgovor je jasen, kajne? Potem pa ga prenesimo še v naše okolje!

- **Zavod Varna pot je bil ustanovljen z namenom zavarovati slehernega udeleženca v cestnem prometu. Kako nameravate to doseči?**

Zavod Varna pot je bil ustanovljen z namenom, da družbi in odgovornim postavi ogledalo odgovornosti za stanje prometne varnosti v državi. Le odgovornost vseh v sistemu bo skupaj uspela zavarovati slehernega udeleženca. To je tudi naš namen. Če je povprečje smrtnih žrtev v najbolj varnih državah EU 60, v srednje varnih 75, pri nas pa 137 na 1. mio. prebivalcev, stanje pa se še slabša, je skrajni čas, da nekdo v imenu žrtev zastavi vprašanje, mi že trpimo, do kdaj bomo še nemo opazovali to krvavo morijo? V državah, ki bi nam morale biti vzgled, je borba, da se ohrani eno samo življenje na cestah prisotna v zraku. Mar mi ne dihamo istega zraka?

- **Vas je poleg želje po zavarovanju udeležencev cestnega prometa k ustanovitvi zavoda Varna pot spodbudilo še kaj drugega?**

Varuhinja človekovih pravic dr. Zdenka Čebašek Travnik je ob 1. svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč pospremila ustanovitev naše organizacije s sledečimi besedami: "Ko sem na delovnem obisku vprašala ameriško

The race is my religion, the steering wheel my heart ... I know I am burning my life, I'm sitting near to Death
Screaming at the windscreen ... It's more than I can bear ... Get right, get right
Hear the crushing steel, tears in my eyes

organizacijo MADD (Mothers against drunk drivers), kako se jo prenese v drugo okolje, je bil odgovor hiter in jasen." Odgovorili so ji: "Tovrstne organizacije se preprosto rodijo iz osebne izkušnje..."

- **Ena izmed dejavnosti vašega Zavoda je tudi nudenje psihosocialne pomoči žrtvam oz. sorodnikom žrtev prometnih nesreč. Kako torej pomagati človeku, ki je v prometni nesreči izgubil ljubljeno osebo? Je sploh mogoče pomagati?**

Prometna nesreča zaznamuje ljudi najmanj v treh primerih: kot svojca žrtve prometne nesreče, kot poškodovanega, ki lahko posledice nesreče nosi trajno in skupaj s svojimi bližnjimi doživi šok, ali pa za povzročitelja hude prometne nesreče. Vsi skupaj so žrtev na telesnem, duševnem in duhovnem področju, pa če so ti priznamo ali ne. In če dostikrat vemo, da medicina rešuje primer na telesnem nivoju, ostaneta druga dva zanemarjena, odmaknjena, pozabljena. V življenju vsakdanjih ljudi pa se to odraža z žalostjo, stresom, odmaknjenostjo v "svoj" svet, zagrenjenostjo itd. . Obstajajo oblike pomoči in samopomoči. Mi smo se s pomočjo strokovnjakov, ljudmi z življenjskimi izkušnjami, odločili narediti korak naprej in ponuditi roko vsem, ki jo želijo sprejeti.

- **Eden izmed ciljev zavoda Varna pot je tudi »Vizija nič« - dolgoročni cilj nič mrtvih in nič hudo poškodovanih zaradi prometnih nesreč. Je ta cilj realen ali gre bolj za utopijo, ki ni dosegljiva, bi pa se ji radi čimbolj približali?**

Gre za naše temeljno izhodišče dela, ne samo cilj! Vrsta uspešnih držav na tem področju je dokazala, da gre za povsem življenjsko sprejemljivo pot. Tudi mi jo imamo zapisano v našem nacionalnem programu. Iz papirja jo je potrebno prenesti v našo vsakdanjost. In želimo si, da bi jo spodbudili pozitivno ustvariti tudi v našem okolju.

- **Kaj bi bil za Vas uspeh Zavoda Varna pot?**

Po naši prvi predstavitvi ob 1. svetovnem dnevu spomina na žrtve prometnih nesreč v noči na 18. november smo se zavedli, da nismo več sami. Pridružili so se nam ljudje, ki nam pomagajo s svojim zavedanjem in aktivnostmi, da je potrebno storiti korak naprej za večjo varnost nas vseh na teh cestah. Prometna varnost namreč ni "last" posameznika, podjetja, državne inštitucije, politične stranke, je nekaj za kar se moramo potruditi vsi. Fige, ki jih imamo v žepih, pa moramo zamenjati za konkretna dejanja.

- **Za konec mi prosim povejte še, kaj je pri Vašem delu v Zavodu najtežje in kaj je tisto lepo, kar Vam daje energijo in vztrajnost za nadaljevanje Vašega plemenitega početja.**

Do danes mi je bil najtežji pogovor z materjo, ki je v nesreči izgubila tri otroke. Pa vendar sem se od nje naučil toliko, da se

ne da opisati njene veličine, dimenzij in vrednot življenja. Najtežji je pogled na število umrlih, poškodovanih, za katere veš, čez kakšno kalvarijo gredo oni in/ali njihovi bližnji. Odvije se ti celoten lasten film in ob tem trpljenju se začne še druga lahko dolgoletna borba s problemi v zdravstvu, pravosodju...Pa vendar, iz trpljenja zraste vedno nekaj novega in to novo si želim, da bi skupaj obrnili v pozitivno, pravo smer, v jasen cilj. Ob koncu bi se želel zahvaliti vam, ki ste nas uvrstili v svoj program vrednot in nas aktivno podpirate v našem poslanstvu. Vsem vam in bralcem v imenu Zavoda Varna pot želim zdravo, veselo, varno in ljubezni polno leto 2008.

Najlepša hvala za pogovor! Tudi jaz Vam želim vse dobro v novem letu in da bi v Zavodu Varna pot dosegli zastavljene cilje ter z Vašim delom pripomogli k zmanjšanju krutih posledic nesreč na slovenskih cestah.

Klemen Čeligo

Jesen

**Vse kar želim – dobim.
Raje vzamem.
Kokoš
so ji rekli.
Obraz mladega dekleta.
Ona ljubi.
Prihodnost je daleč
zmeraj.**

Monika Bohinec